

ОСНОВНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

доц. Ілляшенко Т.О., студентка Лисянська Я.

Вдосконалення сучасної податкової системи України є актуальним, тому що вона є одним з головних та ефективних інструментів регулювання фінансових відносин у державі та економіки в цілому, її стан безпосередньо впливає на економічні процеси, на рівень тінізації економіки. Податкова система України має ряд недоліків, серед яких варто виділити наступні.

По-перше, спрямованість на фіскальне наповнення бюджету, яке характеризується сучасною ситуацією щодо виконання у IV кварталі 2009 р. податкових надходжень за рахунок сплачених податків за I квартал 2010 р., що призведе в свою чергу до неможливості виконання податкових надходжень у поточному році. По-друге, вона характеризується високим податковим навантаженням на підприємців. Аналізуючи рівень даного показника за 2007-2009 рр., згідно наших підрахунків, податкове навантаження на економіку України впродовж досліджуваного періоду зростало. Якщо у 2007 р. цей показник становив 33,3 %, то у 2008 р. – 39,2 %, а вже у 2009 р. він зріс до 56,1%. Головними причинами таких негативних тенденцій було значне зростання державного боргу протягом 2008-2009 рр. та падіння економіки у 2009 р. Тобто цей показник перевищив навіть показники в розвинених країнах світу (в Іспанії – 37,2 %, в Великобританії - 36,6 %, в Німеччині – 36,2 % у 2008 р.). По-третє, податкова система характеризується значною затратою часу платниками податків на ведення та організацію податкового обліку та звітності і значними фінансовими витратами в свою чергу. За даними рейтингу, який був складений Всесвітнім банком, у минулому році Україна посіла 181 місце в списку з 183-х країн за простотою сплати податків. Загальна кількість податків, які сплачують суб'єкти господарювання в Україні, в середньому становить 147 податків, що займає 736 годин. На адміністрування податків бізнес щорічно витрачає понад 4 млрд. гривень. У цьому рейтингу Україна стоїть в одному ряді з такими країнами, як Ямайка, Гамбія, Узбекистан і Конго. Податкова система України, також, характеризується неузгодженістю та протиріччям окремих норм податкового законодавства, їх нестабільністю, безсистемним наданням пільг та перекручування сутності окремих видів податків; витратами на адміністрування певних податків, які значні порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння.

Вище наведені недоліки мають стати індикатором для вдосконалення податкової системи України.

Потрібно виділити першочергові заходи, які підвищать ефективність функціонування податкової системи. Перш за все, потрібно поетапно зменшувати ставку оподаткування прибутків до рівня країн членів ЄС – рівня у 20%. Зменшення ставки податку на прибуток в Україні, впливає із того, що вона суттєво зменшилась в країнах ЄС протягом 2006-2009 рр. Так, за підрахунками, середня ставка податку на прибуток корпорацій в країнах-нових членах ЄС зменшилась з 18,9% до 16,8% протягом цього періоду, а в країнах топ-15 – ставка зменшилась з 31,8 % до 26,3 %. Ефективність зменшення ставок податку на прибуток пояснює концепція А. Лаффера. Разом зі зниженням ставки потрібно підвищувати норми амортизаційних відрахувань, які зменшуватимуть оподатковуваний прибуток і направлятимуться на інвестиції. Водночас потрібно здійснити заходи, щодо покриття втрат бюджетів від зменшення ставки податку на прибуток. Для цього необхідно підвищити ставку податку на доходи фізичних осіб до ставки податку на прибуток підприємств. Зрівняння цих ставок зменшить стимули до мінімізації та ухилення від несплати податків, стимулюватиме розвиток підприємництва. Ставку ПДВ потрібно залишити на тому ж рівні, але зробити її більш диференційованою, як і в більшості розвинених країн світу. Для прикладу, можна зробити ставки, як в Франції: 18,6% основна та 22 % підвищена (на алкоголь, предмети розкоші тощо). Потрібно залишити і 0%. Доцільним для України є введення єдиного соціального збору, який має замінити усі збори до соціальних фондів. Необхідність єдиного соціального збору впливає з того, що всі соціальні платежі становлять понад 40% з фонду оплати праці. В Україні буде доцільно ввести єдиний соціальний збір зі ставкою на рівні 30-35% (приклад реформування можна брати із Росії, яка провела таку реформу у 2001р.). Також потрібно ввести податок на нерухомість, який має стати інструментом надходжень до бюджету, особливо під час кризи. Ефективність цього податку доведена в багатьох країнах світу (в тому числі в Російській Федерації, Німеччині, США, Франції, Королівстві Нідерланди). Іншими заходами щодо покращення ефективності податкової системи України мають стати: удосконалення контрольно-перевірочної роботи податкової служби, затвердження єдиних стандартів бухгалтерського та податкового обліку, прийняття Податкового кодексу, який кодифікує податкове законодавство.